

Text České konfesse.

91. Česká konfesse.

Na konec následujž doslovné znění České konfesse. Celé toto pojednání o České konfessi vyžaduje dozajista, aby byl připojen i její text. Podávám jej dle úředního stavovského vydání z r. 1609 a 1610.¹⁾ Činím tak proto, že vydání to obsahuje text definitivně přijatý. Pokud od znění jeho se věcně liší rukopisy a různá důležitá vydání, bylo o tom výše pojednáno a bude při textu samém na příslušné odstavce odkázáno. Také bude na příslušných místech poznamenáno, kde jakých pramenů²⁾ bylo užito při sepsání České konfesse, a bude poukázáno na odstavce v tomto pojednání, kde o pramenech těch bylo již psáno. Doslovně tu budou uvedena místa z Augsburského vyznání, jež byla skoro beze změny do České konfesse převzata a tvoří hlavní součást České konfesse, jak o tom nahoře bylo pověděno.³⁾ Jich význam pro Českou konfessi vysvětlím otištěním jich pod textem.

¹⁾ Pravopis je upraven dle pravopisu nynějšího.

²⁾ Označení citátů z Písma je dle bratrského vydání České konfesse z r. 1608.

³⁾ Srv. výše str. 299 nsl., zvláště 299, 1. — Jest tu míněn vždy latinský text z r. 1530 (Augustana invariata) a jeho český překlad. Ze srovnání textu České konfesse s textem konfesse Augsburské vysvítá, že spisovatelé České konfesse měli před sebou jediné text právě zmíněný a nikoli text pozměněný pozdější z roku 1540. Snad měli jej v českém překladu z té doby (viz výše str. 686—687), ale překlad ten jest nyní neznámý. třeba překlady pozdější s překladem tím souvisely, přece se doporučuje užítí raději latinského textu původního než překladů pozdějších, ježto překlady pozdější přece jen nejsou totožny s překladem, kterého užívali stavové r. 1575. a který byl na sněmu r. 1575 čten. — Užívám latinského textu z r. 1530, jak byl otištěn r. 1580 v oficiálním tisku: „*Concordia. Pie et unanimi consensu repetita confessio fidei et doctrinae electorum, principum et ordinum imperii atque eorundem theologorum, qui Augustanam confessionem complectuntur et nomina sua huic libro subscripserunt. . . Lipsiae anno 1580.*“ Jest to známý Liber concordiae.

Konfessi Česká, totiž Vyznání víry svaté křesťanské všech tří stavův království českého, z víry tělo a krev Krista Pána pod obojí přijímajících.¹⁾

O slovu Božím v Písmích svatých Starého i Nového zákona obsaženém.²⁾

Artikul I.³⁾

Srdcem⁴⁾ věříme a ústy vyznáváme, že Písma svatá Starého i Nového zákona, v nichž se o jedinkém Božství a o třech osobách rozdílných v tom jednom Božství,⁵⁾ i tolikéž o jisté vůli Boží oznamuje, jsou beze vší výminky a neproměnitelně pravá, svatá, jistá a katolická, to jest obecně vší církvi k věření a zachovávání od Boha vydaná a přikázaná; a že v těch dvou úmluvách, totiž Starém a Novém zákoně, což nám potřebného k spasení, vše nezakrytě, alebrž světle a dostatečně obsaženo jest. Čehož potvrzuje samého Syna Božího řeč, kterýž takto dí (Jan V.):⁶⁾ „Zpytujte Písma, ježto vy se domníváte v nich věčný život míti, tať jsou, kteráž o mně svědectví vydávají, a nechcete přijíti ke mně, abyste život měli.“ A opět když se učedníkům dvěma, jdoucím od Jeruzaléma do Emaus, na cestě připojiti ráčil, praví evangelista Lukáš v XXIV.,⁷⁾ že jim mluvil, což o něm psáno v zákoně Mojžíšově a v prorocích i v Písmích. A opět o hodnosti i důstojnosti slova Božího píše sv. Lukáš v XI. kap., že ⁸⁾ „blahoslavení jsou, kteříž slyší slovo Boží a ostříhají ho.“ A sv. Jan v VIII.:⁹⁾ „Kdo z Boha jest, slovo Boží slyší,“ a všecka Trojice svatá u toho člověka přibyték míti chce, kterýž řeči Syna Božího zachovává; jakož takto v evangelium sv. Jana stojí, a sám Pán Kristus dí:¹⁰⁾ „Kdo miluje mne, řeč mou zachovávati bude, a k němu přijdeme a přibyték u něho učiníme.“ A sv. Pavel k Římanům v I., že¹¹⁾ „evangelium jest moc Boží k spasení každému věřícímu.“ A protože neomylně tomu Božím slovu všecka jiná učení postoupiti a místo dáti mají, a nejsou, nemohou, aniž mají držána býti v té hodnosti i platnosti, jako slovo Boží, kteréž jest jako¹²⁾ „meč s obou stran ostrý a pronikající.“ A Bůh Otec nebeský o Synu svém s nebe to prohlásil:¹³⁾ „Tento jest Syn můj milý, v němž mi se dobře zalíbilo; jeho poslouchejte.“ A v V. knihách Mojžíšových v IV.:¹⁴⁾ „Nepřidáte k slovu mému nic, ani od něho neodejmete.“

O Bohu.

Artikul II.¹⁵⁾

Srdcem¹⁶⁾ věříme a ústy vyznáváme, jakž článkové víry svaté obecné apoštolské křesťanské, koncilium Nicenské a vyznání s. Athanasia v sobě

¹⁾ O textových odchylkách v titulu České Konfesse viz výše, na str. 290. — ²⁾ O textové odchylce v nadpisu I. artikule viz výše str. 292. — ³⁾ O pramenech tohoto článku jednáno bylo výše na str. 299. — ⁴⁾ Řím. 10, 10. — ⁵⁾ O odchylce v textu viz výše str. 290. — ⁶⁾ Jan 5, 39. — ⁷⁾ Luk. 24, 27. — ⁸⁾ Luk. 11, 28. — ⁹⁾ Jan 8, 47. — ¹⁰⁾ Jan 14, 23. — ¹¹⁾ Řím. 1, 16. — ¹²⁾ Žid. 4, 12. — ¹³⁾ Mat. 3, 17; 17, 5. — ¹⁴⁾ 5. Moj. 4, 2. — O textové chybě na tomto místě viz výše na str. 293. — ¹⁵⁾ O pramenech tohoto článku viz výše na str. 299. — ¹⁶⁾ Řím. 10, 10.

obsahují, že¹⁾ toliko jest jedna podstata Božská, kteráž se jmenuje a v pravdě jest Bůh věčný, neviditelný, v moci, v moudrosti, v spravedlnosti i v své dobrotě nesmírný a neobsáhlý; kterýž jest stvořitel všech věcí, viditelných i neviditelných, ochránce, ředitel a správce předivný. Avšak, že též jediné Božské podstaty jsou tři rozdílné osoby, rovné a jedné bytnosti, moci a věčnosti, totižto: Bůh Otec, Bůh Syn a Bůh Duch svatý. To pak slovo „osoba“ rozumí se o tom, že jedna každá má svou vlastní a rozdílnou osobní bytelnost, což Řekové jmenují: Hyphistamenon.

O Trojici svaté
anebo rozdílnosti osob v Božství.

Artikul III²⁾

Věříme³⁾ a vyznáváme, že věčný Bůh Otec jest první osoba Božství, všemohoucí a věčný, nestihlé a neobsáhlé moci, moudrosti, spravedlnosti, svatosti, dobroty, kterýž od věčnosti zplodil Syna, podstatný a dokonalý obraz bytnosti své, a od kteréhož, jako i od Syna, pochází Duch svatý, a kterýž spolu s Synem a Duchem svatým všecky věci viditelné i neviditelné v času jeho Božské velebnosti líbezném z ničehéhož⁴⁾ stvořiti ráčil a je vedle svého Božského uložení opatruje, zachovává, řídí a spravuje. A tak z strany bytnosti a podstaty Božské, tolikéž i z strany působení Božských zevnitřních, jako tvoření, opatrování a řízení všech věcí, žádného rozdílu mezi Otcem, Synem a Duchem svatým neklademe.

Věříme, i také ústy vyznáváme, že druhá osoba Božství, Slovo⁵⁾ věčné, to jest věčný Syn Boží, Pán náš Ježíš Kristus, ráčil naše lidské přirození v životě blahoslavené Panny Marie působením Ducha svatého přijíti: tak že dvoje přirození, Božské a lidské, v jednotě osoby k věčné nerozdílnosti spojené jest jeden Kristus, pravý Bůh a pravý člověk, na-

¹⁾ *Confessio Augustana 1530*. I.: „Quod sit una essentia divina, quae et appellatur et est Deus, aeternus, incorporeus, impartibilis, immensa potentia, sapientia, bonitate, creator et conservator omnium rerum, visibilium et invisibilium, et tamen tres sint personae, eiusdem essentiae et potentiae, et coaeternae, Pater, Filius, et Spiritus sanctus. Et nomine personae utuntur ea significatione, qua usi sunt in hac causa scriptores ecclesiastici, ut significet non partem aut qualitatem in alio, sed quod proprie subsistit.“ — ²⁾ O pramenech tohoto art. viz na str. 299. — ³⁾ *Řím.* 10, 10. — ⁴⁾ O slovu tomto viz na str. 291. — ⁵⁾ *Confessio Augustana 1530*, III.: „Item docent, quod Verbum, hoc est filius Dei, assumpserit humanam naturam in utero beatuae Mariae virginis, ut sint duae naturae, divina et humana, in unitate personae inseparabiliter coniunctae, unus Christus, vere Deus et vere homo, natus ex virgine Maria, vere passus, crucifixus, mortuus et sepultus, ut reconciliaret nobis Patrem, et hostia esset pro omnibus actualibus hominum peccatis. Idem descendit ad inferos, et vere resurrexit tertia die, deinde ascendit ad coelos, ut sedeat ad dexteram Patris et perpetuo regnet et dominetur omnibus creaturis, sanctificet credentes in ipsum, misso in corda eorum Spiritu sancto, qui regat, consoletur ac vivificet eos, ac defendat adversus diabolum, et vim peccati. Idem Christus palam est rediturus, ut iudicet vivos et mortuos, etc. iuxta Symbolum Apostolorum.“

rozený z panny Marie, kterýž za všecko lidské pokolení právě a opravdově trpěl, ukřižován, umřel i pohřben jest, aby nás s Bohem Otcem svým smířil a výplatnou obětí byl, ne toliko za vinu neb hřích přirozený, ale také za všecky jiné hříchy, jichžto lidé se dopouštějí. A že tentýž Pán náš Ježíš Kristus sstoupil do pekel a právě i opravdově dne třetího z mrtvých vstal¹⁾ pro ospravedlnění naše. Potom na nebesa vstoupil, na pravici Boha Otce sedí, věčně kraluje, nade vším stvořením panuje, všecky v sebe věřící ospravedlňuje, jich posvěcuje, posílaje v srdce jejich Ducha svatého, kterýž by je spravoval, potěšoval, obživoval a proti ďáblu a moci hřicha ochraňoval. A tak jest dokonalým prostředníkem, orodovníkem a přimlucvím k Bohu Otci, smírcím, vykupitelem a spasitelem církve své, kterouž Duchem svým svatým shromáždjuje, zachovává, ochraňuje a spravuje až do vyplnění počtu volených Božích. Potom že týž Kristus Pán zjevně zase přijde souditi živých i mrtvých, takž, jakž víra křesťanská a snešení apoštolské o tom šířeji oznamují.

Věříme a vyznáváme, že Duch svatý jest třetí osoba v Božství, od věčnosti od Otce a Syna pocházející, podstatná a věčná láska Otce k Synu a Syna k Otci, jehožto moc a dobrota nestihlá pronáší a spatřuje se ne toliko při stvoření a zachovávání všech věcí, ale také obzvláště při těch skutcích, kteréž v synech Božích od počátku církve působiti ráčí, konaje v nich skrze přisluhování slova Božího, svátosti a živou víru to spasení věčné, kteréž jest vyvoleným Božím v Kristu Pánu²⁾ před ustanovením světa složené.

O pádu prvních rodičů a hřichu přirozeném.

Artikul IV.³⁾

Také věříme a vyznáváme, že první člověk Adam, jsa v dokonalé svatosti a nevinosti stvořen a postaven, původem ďábla se jest sám dobrovolně bez všelijakého přinucení skrze přestoupení Božího rozkazu od Boha odvrátil a tudy na sebe i všecku rodinu svou a lidské pokolení časnou i věčnou smrt i to vše, odkudž ta obojí smrt pochází, uvedl. Nebo všickni⁴⁾ lidé, po pádu Adamovu přirozeně se rodíce, s smrtelností⁵⁾ s hřichem se počínají a rodí, to jest, ne toliko s křehkostí a nestatečností těla, ale obzvláště s vnitřní poskvrnou a nakažením celého člověka a všech mocí jeho; tak že člověk potrativ prvotní svou svatost, nevinost a spravedlnost, již⁶⁾ odvrácen jest ode všeho dobrého, jest bez bázně Boží,

¹⁾ *Řím.* 4, 25. — ²⁾ *Efej.* 1, 4. — ³⁾ O pramenech tohoto artikule viz výše na str. 300. — ⁴⁾ *Confessio Augustana 1530*, III.: „Item docent, quod post lapsum Adae homines secundum naturam propagati, nascantur cum peccato, hoc est, sine metu Dei, sine fiducia erga Deum, et cum concupiscentia, quodque hic morbus, seu vitium originis vere sit peccatum, damnans et offerens nunc quoque aeternam mortem his, qui non renascuntur per baptismum et Spiritum sanctum.“ — ⁵⁾ *Zalm* 51, 7. — ⁶⁾ *Zalm* 12, 3.

bez důvěrnosti k Bohu a podmaněn hříchu a přirozené zlé žádosti. Kterýžto hřích přirozený, jakž v pravdě jest a sám v sobě zůstává hřích, tak také přináší s sebou všechněm, kteříž se skrze křest a Ducha svatého znovu nerodí,¹⁾ hněv Boží a tak²⁾ druhou smrt a věčné zatracení.

O svobodné vůli aneb soběvolnosti člověka.

Artikul V.³⁾

O svobodné vůli lidské vyznamenáváme, že ta má svou nějakou svobodu k vykonávání řádu a spravedlností světských, kteréž rozumu poddány jsou tak, aby člověk v takových skutcích, jakž dotčeno, rozumu, soudu a vůle své užívaje, ve všelikém předsevzetí svém před Bohem výmluvy míti nemohl. Ale však že nemá moci bez Ducha svatého, aby mohl spravedlnost Boží aneb spravedlnost duchovní vykonávati. Nebo⁴⁾ „tělesný člověk nechápe těch věcí, kteréž jsou Ducha Božího.“ Ale taková spravedlnost duchovní bývá v srdcích, kdyžto skrze slovo Boží Duch svatý se přijímá.

O původu, příčině a velikosti hřícha.

Artikul VI.⁵⁾

O příčině hřícha vyznáváme, že ačkoli Pán Bůh jest stvořitel a zachovatel přirození, však že příčinou hřícha Bůh není, než vůle zlých, totižto ďábla a lidí bezbožných: kterážto, když od Pána Boha nemívá pomoci, odvrací se od Pána Boha svého, jakož o tom Kristus Pán v evangelium sv. Jana v rozdílu VIII. mluví ráčí:⁶⁾ „Když ďábel mluví lež, z svého vlastního mluví, nebo lhář jest a otec lži.“ A že hřích všelijaký (poněvadž⁷⁾ proti zákonu neb ustanovení Božím jest a skutek Boží ruší) Bohu a jeho dokonalé svatosti a spravedlnosti jest všelijak a velice odporný. A že z té příčiny Pán Bůh (kterýž nižádného hřícha ani žádného hříchem zprzněného stvoření trpěti nikoli nechce a nemůže) jednoho každého, kdož by Krista Pána a v něm dokonalého spasení účasten nebyl, pro hřích jeho věčně zamítá a zatracuje.

Jakož nám tu jistou vůli a neproměnitelnou spravedlnost svou v zákoně přikázání svých ukazovati ráčí.

¹⁾ *Efez. 2, 3.* — ²⁾ *Zjev. 2, 11.* — ³⁾ O pramenech tohoto art. viz. na str. 300. — *Confessio Augustana 1530, XVIII.*: „De libero arbitrio docent, quod humana voluntas habeat aliquam libertatem ad efficiendam civilem iusticiam, et deligendas res ratione subiectas. Sed non habeat vim sine Spiritu sancto efficiendae iusticiae spiritualis, quia animalis homo non percipit ea, quae sunt Spiritus Dei, sed haec fit in cordibus, cum per verbum Spiritus sanctus concipitur.“ — ⁴⁾ *1. Kor. 2, 14.* — ⁵⁾ O pramenech tohoto art. viz. na str. 300. — *Confessio Augustana 1530, XIX.*: „De causa peccati docent, quod tametsi Deus creat et conservat naturam, tamen causa peccati est voluntas malorum, videlicet diaboli et impiorum, quae non adiuvante Deo avertit se a Deo, sicut Christus ait Ioan. 8: Cum loquitur mendacium, ex se ipso loquitur.“ — ⁶⁾ *Jan 8, 44.* — ⁷⁾ *1. Jan 3, 4.*

O zákonu přikázání Božských.

Artikul VII.¹⁾

Nebo Bůh všemohoucí zákon svůj věčný a neproměnitelný člověku dáti ráčil netoliko pro zachování šlechetnosti a ctného dobrého zevnitřního obcování mezi všemi lidmi v tomto časném životě, ale předně a obzvláště pro ukázání nám velikosti hřícha a provinění našeho, abychom tudy poznali jakž hříchy a nedostatky naše všeliké vnitřní i zevnitřní, tak také na hříchy naše spravedlivý hněv Boží i věčné zatracení. Odkudž pochází jakž v bezbožných zoufání a potupa Pána Boha, tak v synech Božích skrze milost Ducha svatého pravá skroušenost srdce, působící srdečnou bázeň Boží, též ustavičnou a opravdovou nenávisť všelijakého hřícha a nedostatku vnitřního i zevnitřního, a podle toho opravdovou a srdečnou žádost k dojití v Kristu Pánu vykupiteli složeného spasení, to jest odpuštění hříchů, vysvobození od zlořečení zákona a hněvu Božího, od smrti věčné a moci ďábelské, smíření s Bohem, ospravedlnění a posvěcení, jež jest účastenství Ducha svatého a dědictví života věčného.

O ospravedlnění člověka před Bohem.

Artikul VIII.²⁾

A tak věříme a vyznáváme, že ospravedlnění člověka před Bohem jest počtení a vyhlášení Božské hříšníka kajícího za nevinného, svatého a spravedlivého. A že lidé³⁾ k takovému před Bohem ospravedlnění nepřicházejí vlastními možnostmi, zásluhami a skutky svými, ale že⁴⁾ ospravedlnění bývají daro z pouhé milosti Božské pro samého Krista Pána skrze víru ve krvi jeho, kdyžto skrze milost Ducha svatého srdečně a nepochybně věří, že Bůh vedle věrných slibů svých jim hříchy jich všeliké odpouští a je na milost přijímá pro vykupitele a spasitele Jezukrista, kterýž celým a dokonalým poslušenstvím svým a smrtí svou ohavnou a nevinnou za hříchy všeho světa dosti učiniti ráčil. Tu takovou víru v samého Krista Pána, v jeho zásluhách, Bůh počítá před sebou za dokonalou spravedlnost, jakož o tom apoštol sv. Pavel k Římanům v III. a v IV. rozdílu píše. Nebo věřící člověk jsa skrze víru opravdově účasten Krista, jest také v něm spolu účasten vši svatosti a spravedlnosti, kterouž Kristus Pán pro něho a za něho míti a vyplniti ráčil, a kterouž jemu, jakožto údu svému, přivlastňuje. I z té příčiny víra přičítá a připisuje se každému věřícímu k dokonalé spravedlnosti a pro takovou jeho v Kristu dokonalou

¹⁾ O pramenech tohoto artikule na straně 300. — ²⁾ O pramenech tohoto art. viz. na str. 301. — ³⁾ *Confessio Augustana 1530, IV.*: „Item docent, quod homines non possint iustificari coram Deo propriis viribus, meritis aut operibus, sed gratis iustificentur propter Christum per fidem, cum credunt se in gratiam recipi et peccata remitti propter Christum, qui sua morte pro nostris peccatis satisfecit. Hanc fidem imputat Deus pro iusticia coram ipso. Rom. 3 et 4.“ — ⁴⁾ *Řím. 3, 24.*

spravedlnost dává se jemu věčný život, jehož závdavek jest Duch svatý, jakž to ujišťuje Kristus Pán v evangelium sv. Jana v VI. kapit.): „Jistě, jistě pravím vám, kdo věří ve mne, má život věčný.“ Protož¹⁾ k dosažení takové spasitelné víry v Krista Ježíše nařízena jest služebnost učení a kázání evangelium svatého a posluhování velebných svátostí. Nebo skrze slovo Boží a požívání svátostí, jakožto skrze Bohem nařízené prostředky dáván bývá Duch svatý, kterýž víru spasitelnou, kdežkoli a kdy by se koli Pánu Bohu zalíbilo, působí v těch lidech, kteří poslouchají svatého evangelium, jež učí, že Pán Bůh ne pro naše nějaké zásluhy, ale pro samého Krista Pána všechny ty, kteříž v Krista věří, na milost přijímají, je ospravedlňovatí a Duchem svým svatým k životu věčnému posvěcovatí ráčí.

A tak posvěcení, obnovení aneb znovuzrození člověka skrze víru a Ducha svatého jest, když skrze víru v Krista Pána účastní býváme učinění Ježíše Krista a všech jeho zásluh a tak před Bohem dokonale spravedliví. Tu ihned spolu skrze též účastenství a společnost Krista Pána vylévá se na nás, jakožto živé údy jeho svatého těla, Duch svatý, kterýž nás posvěcuje a obnovuje, abychom začátečně svatí byli, a umírajíce všelikým zlým žádostem těla, již Bohu živi jsouce, zase vždy a vždy nabývali oné první, Adamem potracené, svatosti, kteréž teprve dokonale dojdeme v životě věčném.²⁾ A poněvadž tato naše v nás Duchem svatým začatá svatost v tomto životě dokonalá není, protože až do smrti zůstávají v nás mnozí nedostatkové a nemožnosti a tak i mnohá provinění, za kteráž se modlíme ustavičně říkáme: „Odpust nám naše viny“; i z té příčiny nejsme a býti nemůžeme před Bohem dokonale svatí tou naší v nás Duchem svatým začatou svatostí vedle³⁾ řeči Krista Pána v evangelium sv. Lukáše v XVII. rozdílu: „Když učiníte všechny věci, kteréž přikázány vám jsou, rcetež: Služebníci jsme nehodní.“ A v kanonice I. sv. Jana v I. kapit.: „Díme-li, že hříchu nemáme, sami se svodíme a pravdy v nás není.“ A svatý David modlí se, říká: „Nevcházej, Pane, v soud se služebníkem svým, nebo před tebou nebude spravedlivý ni žádný člověk.“ A protož, jak svrchu oznámeno, ospravedlnění naše před Bohem toliko v samém Kristu Pánu a samou věrou se dosahuje, jakož i staří církve svaté učitelé a doktoři o tom učí. Ambrož zajisté svatý takto o tom píše: „To od Boha uloženo jest, aby kdo v Krista věří, spaseň byl bez skutků, samou věrou, darmo hříchů odpuštění nabýváje“.

¹⁾ Jan 6, 47. — ²⁾ *Confessio Augustana 1530*, V.: „Ut hanc fidem consequamur, institutum est ministerium docendi Evangelii et porrigendi sacramenta. Nam per verbum et sacramenta, tanquam per instrumenta donatur Spiritus sanctus, qui fidem efficit, ubi et quando visum est Deo in iis, qui audiunt Euangelium, scilicet quod Deus non propter nostra merita, sed propter Christum iustificet hos, qui credunt se propter Christum in gratiam recipi.“ — ³⁾ *Confessio Augustana 1530*, VI.: „Sicut testatur et vox Christi: Cum feceritis haec omnia, dicite, servi inutiles sumus. Idem docent et veteres scriptores ecclesiastici. Ambrosius enim inquit: Hoc constitutum est a Deo, ut qui credit in Christum, salvus sit, sine opere, sola fide, gratis accipiens remissionem peccatorum.“ — ⁴⁾ Luk. 17, 10. — ⁵⁾ Jan 1, 8. — ⁶⁾ Žalm 143, 2.

O víře.

Artikul IX.⁴⁾

A tak o víře jest toto naše vedle slova Božího vyznání, že víra spasitelná jest ta, když člověk netoliko věří, že Bůh jest a že to vše, co nám v slově svém svatém oznamovati a slibovati ráčí, pravé jest (čemuž „i²⁾ ďábové věří a třesou se“), ale také skrze Ducha svatého srdcem doufá, že milostiví slibové Božští o odpuštění hříchů a spaseň věčném jednomu každému v Krista Pána věřícímu učinění, k němu také obzvláště přináležejí. A že podle takových slibů Bůh věčný netoliko jiným hříšníkům, ale i jemu také samému pro Krista Pána hříchy odpouštětí, jeho na milost přijímají a Duchem svým svatým k věčnému životu posvěcovatí ráčí. A tak zpoléhaje na věrné sliby Božské v Kristu založené, jimi se o svém k životu věčnému zvolení a jistém v Kristu spaseň, pokudž nejvýš může, pevně ujišťuje, a skrze takovou srdečnou k Bohu víru neb důvěrnost přemáhá všeliká pokušení, dochází obživujícího potěšení a pokoje s Bohem, k němuž se utíká doufanlivě, volaje: „Otče, Otče!“ Jakož di sv. apoštol k Římanům v V. rozdílu: „Protož ospravedlnění jsouce z víry, pokoj máme s Bohem skrze Pána našeho Ježíše Krista, skrze něhož přístup máme skrze víru k milosti této, v nížto stojíme a chlubíme se naději slávy synů Božích.“

I poněvadž spasitelná víra, kdež při člověku skrze Ducha svatého jest, buď mdlá aneb statečná, vždycky přijímá Krista Pána se vším jeho dobrodiním (nebo on se nám daruje pod tou jedinou výminkou, jestliže toliko v něho srdcem věříme a doufáme) a tak přináší člověku věřícímu skrze účastenství Krista Pána odpuštění hříchů, smíření s Bohem, ospravedlnění, znovuzrození v Duchu svatém a život věčný; i z těch a takových příčin není ona a nemůž býti při člověku mrtvá, ale ustavičně působí nový a věčný život, mrtví všeliké zlé žádosti člověka zapaluje srdečné milování Pána Boha a bližního. A tak³⁾ skrze lásku působí všeliké dobré svaté skutky, po kterýchž také jako strom po ovoci poznána bývá. Nebo jakož oheň bez horkosti a slunce bez blesku, tak i víra pravá a Krista účastná bez obnovení, bez lásky a tak bez mnohých dobrých svatých skutků nikoli a nikdy býti nemůže.

O dobrých skutcích.

Artikul X.⁵⁾

O dobrých skutcích vyznáváme, že ti v pravdě dobří a svatí skutkové jsou, kteréž Bůh v svém slově přikázati ráčil, a kteříž z víry pravé pocházejí a jsou⁶⁾ ovoce Ducha svatého, k Galat. v V. Nebo co se koli

¹⁾ O pramenech tohoto art. viz na str. 301. — ²⁾ Jak. 2, 19. — ³⁾ Řim. 5, 1, 2. — ⁴⁾ Gal. 5, 6. — ⁵⁾ O pramenech tohoto artikule viz výše na str. 301. — ⁶⁾ Gal. 5, 22.

děje od těch, jenž se slovem Božím nespravují a živé v Krista víry a Ducha svatého prázdní jsou, to vše, by jakkoli před očima lidskýma krásné a dobré se býti zdálo, před Bohem ohavné a ošklivé jest a hříchem zůstává vedle řeči apoštola k Římanům v XIV.:¹⁾ „Cožkoli z víry není, hřích jest;“ a k Židům v XI.:²⁾ „Bez víry nelze se líbiti Bohu.“

Protož dobří skutkové vlastně jsou a dějí se toliko v samých synech Božích, kteříž skrze víru v Krista všech dobrodiní jeho a celého spasení, to jest ospravedlnění i také obnovení, docházejí a vedeni jsouce Duchem Božím, činí a zachovávají to vše, což jest Bůh v slovu svém přikázati a ustanoviti ráčil, vedle řeči Ezechiele proroka v XX. kapit.:³⁾ „V přikázáních svých chodte, abyste je činili.“ A v evangelium svatého Matouše v XV.:⁴⁾ „Nadarmoť mne ctí, učíte učení a ustanovení lidská.“

A takoví dobří skutkové líbí se Bohu ne pro jich vlastní hodnost a dokonalost, kteráž se při nich nikoli nenachází vedle řeči proroka Izaiáše, kdež mluví o skutcích svých i vší církve Boží, tak dí v kapit. LXIV.:⁵⁾ „Jako roucho nečisté ženy všechny spravedlnosti naše.“ Ale líbí se Bohu pro samého Krista Ježíše při osobě neb člověku, kterýž prve Pánem Kristem skrze víru v něho ospravedlněn a Bohu líbezný učiněn jest, když věří předně, že odpuštění hříchů, smíření s Bohem, ospravedlnění a posvěcení nedochází než toliko z milosti Boží, darmo, pro samého Krista Ježíše, skrze víru v něho. Druhé, že ačkoli znovuzrozený jest Duchem svatým, však že v tomto světě zákona Božího⁶⁾ dokonale naplniti nikoliv nemůže, ale že při něm jest a zůstává jakž veliká nedokonalost a mdloba u víře i v jiných všelikých dobrých skutcích, tak také i mnohá provinění a vnitřní zlé náklonnosti a žádosti, jimžto snažně oddolává v Duchu svatém, a za odpuštění takových svých nedostatků a hříchů ustavičně prosí. Třetí: Když věří, že má a může skrze milost Boží začítí nový život vedle přikázání Božských a že on i všeliké jeho začaté, ač nedokonalé poslušensství, a dobří skutkové Bohu se líbí toliko pro samého Krista Pána, jakož dí sv. Petr v I. kanonice v kap. II.:⁷⁾ „Obětujte oběti duchovní Bohu vzácně skrze Ježíše Krista.“ A protož také s ochotností a bez přinucení vůli Boží plní, čině dobré skutky pro milování Boha a vůle jeho svaté, pro dokázání ku Pánu Bohu svého poslušensství a k bližnímu své lásky, též pro vysvědčení před lidmi dobrého svědomí a víry pravé, kteráž toliko podobných skutcích poznána bývá. A tak věříme a vyznáváme, že dobré skutky Bohem přikázané činiti máme a povinni jsme: předně a za příčinou našeho v Kristu vykoupění, ospravedlnění a posvěcení. Nebo kdož jest v Kristu ospravedlněn a Duchem svatým znovuzrozen a posvěcen, ten nemůže než skutky dobré činiti, poněvadž jest nově⁸⁾ stvořen v Kristu Ježíši k tomu, aby dobré skutky činil (k Efezským v II.). Nápodobně jako i slunce nemůže než svítiti, poněvadž jest od Boha k tomu

¹⁾ Řim. 14, 23. — ²⁾ Žid. 11, 6. — ³⁾ Ezech. 20, 19. — ⁴⁾ Mat. 15, 9. — ⁵⁾ Izai. 64, 6. — ⁶⁾ Jan 7, 19; Luk. 17, 10.; Jak. 2, 10. — ⁷⁾ I. Pet. 2, 5. — ⁸⁾ Efez. 2, 10.

stvořeno, aby svítilo. A protož, kde se při křesťanu nachází nekající život a zlí skutkové, tu se jistě dílo Boží ruší a takový synem Božím a spasencem slouti nikoliv nemůže. Druhé, za příčinou božských přikázání a nařízení, kteréž ukazuje sv. Pavel k Římanům v VIII. kap. řka:¹⁾ „Dlužníci jsme ne tělu, abychom vedle těla chodili.“ A Syn Boží v evangelium sv. Jana dí v rozdílu XV.:²⁾ „Totoť přikazuji vám, abyste se milovali ve spolek.“ Protož každý věřící, poněvadž z Boha jest, přikázání Božská miluje, je poslušně zachovává a³⁾ proti nim činiti a svévolně hřešiti nikoliv nemůže, jakž učí sv. Jan v I. kanonice v III. kap. Třetí, pro zachování víry a dobrého pokojného před Bohem svědomí: Nebo opuštěním dobrých skutků a dopouštěním se hříchů proti svědomí Duch svatý se⁴⁾ zarmucuje a vyhání, a tudy potracuje se víra, pravé vzývání Boha, nebo nikoliv možná věc není, aby ti veselou a⁵⁾ spokojenou myslí Boha důvěrně a doufanlivě vzývati mohli, kteří povolující zlým žádostem, hříchu se chtě a věda dopouštějí a raněné zlé svědomí mají. Protož dí sv. Jan v I. kanonice III. kapitole:⁶⁾ „Nejmilejší, jest-li že srdce naše nebude nás míti z čeho trestati, máme doufání k Bohu, a začez ho koli poprosíme, vezmeme od něho, nebo přikázání jeho ostříháme a to, což jest jemu líbezného, činíme.“ Čtvrté, abychom mohli ujiti časných a věčných pokut Božských podle těla i duše, kteréž Pán Bůh podle věčné spravedlnosti své na přestupníky přikázání svých ukládati ráčí, jakož toho od počátku světa i také nyní jsou rozliční a nesčíslní⁷⁾ příkladové. Ale mezi všemi pokutami Božskými v tomto životě jest ta největší, když Bůh hřích hříchem pokutovati ráčí, dopouštěje na hříšníky pro urputnost jejich a zvláště pro⁸⁾ potupu slova svého a vůle v něm oznámené⁹⁾ ducha svedení a zatmění srdcí jejich, aby nevyhledávající snažně a upřímně pravdy Boží a spasení duší svých, v hříchu a v ztracení svém se rozmáhali: jakož dí sv. Pavel v II. k Tesalonicenským v II.:¹⁰⁾ „Protož pošle jim Bůh mocného činitele bludu, aby věřili lži a odsouzení byli všickni, kteříž nevěřili pravdě, ale povolovali nepravosti.“ Páté, za příčinou důstojnosti naší v Kristu a svatého povolání našeho, nebo my uvěřivše v Krista, učinění jsme¹¹⁾ údové těla jeho svatého a chrámové Ducha Božího, (v I. k Korintům v VI. kap.) a tak zalíbení¹²⁾ synové Boží (Jan v I.). A protož z té příčiny¹³⁾ máme svatí býti, jako Bůh náš svatý jest. A Pán Kristus velí, abychom jsouce synové Boží, následovali přirození a povah otce našeho, řka: (v evangelium sv. Matouše v V. kapit.)¹⁴⁾ „Milujte nepřátely své atd., abyste byli synové otce vašeho, kterýž jest v nebesích.“ Šesté, pro dojití hojné a veliké odplaty Božské, kterouž Pán Bůh dobrým skutkům našim, ne pro jich vlastní hodnost a dokonalost, ale pro Krista Pána, jehož údové jsme,

¹⁾ Řim. 8, 12. — ²⁾ Jan 15, 17. — ³⁾ I. Jan 3, 9. — ⁴⁾ Žalm 106, 33; Moudr. 1, 5.; Efez. 4, 30.; I. Tim. 1, 19. — ⁵⁾ Izai. 48, 22.; 57, 20, 21. — ⁶⁾ I. Jan 3, 21. — ⁷⁾ 2. Petr. 2, 4, 5, 6.; Juda 5, 6, 7, 11. — ⁸⁾ 5. Moj. 11, 28. — ⁹⁾ Řim. 1, 28.; 11, 8, 10. — ¹⁰⁾ 2. Tes. 2, 11. — ¹¹⁾ I. Kor. 6, 15, 19. — ¹²⁾ Jan 1, 12. — ¹³⁾ I. Pet. 1, 16. — ¹⁴⁾ Mat. 5, 44.

z milosti zaslíbíti ráčil. A pro zaslíbení jeho my takové odplaty v tomto i věčném životě podle rytěrování našeho konečně účastni budeme, jakož dí Pán v prvních Královských v II.:¹⁾ „Kdožkoli mne uctí, oslavím ho.“ A sv. Pavel v I. k Timoteovi v IV. kapit.:²⁾ „Pobožnost má zaslíbení nynějšího života i budoucího.“ Všelíká pak dobrá ctnost a spravedlnost zákona, kteráž se bez Ducha Božího nachází při lidech dobrých, čest, řád a spravedlnost milujících, velice rozdílná jest od dobrých skutků. Nebo není než toliko částka zákona Božího o zevnitřní spravedlnosti člověka a ctném a šlechetném obcování mezi lidmi, což sv. Pavel k Židům v IX. kapit. nazývá³⁾ spravedlností těla, protože ji i tělesný člověk bez Ducha svatého a vnitřního obnovení vykonávat může skutky zevnitřními vedle zákona Božího. Taková pak zevnitřní ctnost a šlechetnost, ačkoliv není duchovní spravedlnost zákona vlastních synů Božích, a protož také na ní žádný ustrnouti nemá způsobem pokrytcův a farizeův, vedle řeči Páně zapsané od sv. Matouše v V. kapit.:⁴⁾ „Nebude-li hojnější spravedlnost vaše nežli farizeů a zákonníků, nevejdete do Království nebeského,“ však má všelikým způsobem ode všech lidí napořád a zvláště pak v církvi Boží z mnohých příčin bedlivě a snažně zachovávana býti, obzvláště pak pro⁵⁾ přísný rozkaz Boží v zákoně přirozeném i psaném, ke všem lidem napořád se vztahující, a pro⁶⁾ ujití pokut jak věčných tak také časných i tělesných, jimiž vrchnost všeliká podle nařízení Božského zjevné přestupníky zákona Páně a dobrého řádu má a povinna jest přísně trestati, potom také⁷⁾ pro zachování společného pokoje a chvalitebného obcování lidského, kteréž býti nemůž bez řádu a spravedlnosti. A naposledy proto, aby zevnitřní dobrá ctnost a kázeň v církvi Boží lid způsobnější činila ke všeliké pobožnosti a zvláště ku přijímání slova Božího a Ducha svatého. Nebo Pán Bůh díla svého nekoná při lidech bezbožných, pokudž tak zhovadilý nekající život vedou, že ani zevnitřní ctnosti zachovávají, ani žádného dobrého řádu a⁸⁾ kázně přijímati nechťi.

O církvi Boží.

Artikul XI.⁹⁾

Věříme a vyznáváme, že¹⁰⁾ jedna¹¹⁾ církev svatá, obecná jest a vždycky zůstává a ta na tomto světě že jest viditelné shromáždění lidí věrných a svatých, kteříž v každém místě pravého a čistého učení Kristova se

1) 1. Sam. 2, 30. — 2) 1. Tim. 4. 8. — 3) Žid. 9, 10. — 4) Mat. 5, 20. — 5) 5. Mojš. 8, 1.; 27. 9. — 6) 5. Mojš. 27, 15.; Řim. 1, 18. — 7) Tit. 4, 9. Žid. 12, 14. — 8) Žalm 73, 5.; Žid. 12, 8. — 9) O pramenech tohoto artikule viz výše na str. 301. — 10) Pis. Šal. 6, 8.; Mat. 13, 47.; Kol. 1, 24.; Zjev. 21, 2. — 11) Confessio Augustana 1530, VII.; „Item docent, quod una sancta ecclesia perpetuo mansura sit. Est autem ecclesia congregatio sanctorum, in qua Euangelium recte docetur et recte administrantur sacramenta.“

přidrží v tom způsobu, jakž jest od svatých evangelistů a apoštolů v přesvatém evangelium Kristovu věrně a upřímně vyhlášené, a kteříž také ve všem řídí a spravují se zákonem a ustanovením svého jediného krále, biskupa a hlavy Jezu Krista, v svazku lásky a požívají jeho tajemství, kteréž vůbec svátosti nazýváme, podle ustanovení Krista Pána, tak jakž jsou jich požívali a nám v Písmích svatých pozůstavili evangelistové a apoštolé Krista Pána. A¹⁾ ačkoliv církev svatá jest vlastně shromáždění svatých, kteří skrze služebnost čistého slova Božího a svátostí velebných uvěřivše v Krista, s ním jedno tělo učiněni jsou a v společnosti²⁾ jedné víry, jedné lásky, jednoho Ducha jeden duchovní život vedou; však ponežvadž takovým svatým zde vždycky mnozí³⁾ pokrytci připojeni jsou,⁴⁾ kteříž vyznávající touž pravdu a k ní se hlásíce, od věrných častokrát rozeznáni a od církve odloučení býti nemohou, i z té příčiny církev viditelná v tomto světě nazývá se obecně všeliká společnost křesťanů dobrých i zlých, k Kristu a jeho zákonu se přiznávajících. A ta připodobněna jest⁵⁾ koukolovate pšenici a k⁶⁾ síti, v kteréž jsou zlé i dobré ryby, Matouš v XIII.

Taková pak společnost dobrých i zlých slove a jest obecná, křesťanská, svatá církev toliko v tom, co se v ní dotýče dobrých ryb a pšenice, to jest volených synů Božích a pravých věrných křesťanův, kteřížto všickni obecně a bez výminky v Kristu připočtenou i také v sobě skrze Ducha svatého začatou svátostí svatí jsou, a ty toliko samy Pán nazývati ráčí⁷⁾ ovce svými, jichžto společnost jest opravdově chof⁸⁾ a nevěsta Kristova, dům Boží,⁹⁾ sloup a utvrzení pravdy,¹⁰⁾ matka všech věřících a ten¹¹⁾ jediný koráb, krom něhož žádného není spasení. Ale co se dotýče těch přimíšených a zvláště vědomých pokrytců i jiných zlých, bezbožných křesťanů, kteří v té církvi zůstávají, a jichžto obyčejně mnohem větší počet bývá: ti a takoví neslovou vlastně církev svatá, ale mrtví údové církve. A ačkoliv se nacházejí v církvi Kristově, však z církve a těla jeho nikoli nejsou. Protož znamení jistá a neomylná církve svaté jsou tato nejhlavnější: Nejprvé, čistě¹²⁾ kázání a učení slova Božího a evangelium svatého, zvláště z strany základu a předních článků víry obecné křesťanské. Druhé, čistě¹³⁾ zachovávání, posluhování a požívání svátostí Páně vedle ustanovení jeho. Třetí, náležité a povinné poslušnost¹⁴⁾ v zachovávání těch věcí, které evangelium svaté a zákon Kristův přikazuje. A protož i tato také znamení církve Boží jsou, totiž: Milování¹⁵⁾

1) Confessio Augustana 1530, VIII.; „Quaquam ecclesia proprie sit congregatio sanctorum et vere credentium, tamen cum in hac vita multi hypocritae et mali admixti sint...“ — 2) Efez. 4, 5.; Jud. 3. — 3) Izai. 29, 13.; Mat. 15, 7. 8. — 4) O odchylce textové na tomto místě viz výšena str. 292. — 5) Mat. 13, 24. — 6) Mat. 13, 47. — 7) Jan 10, 27. — 8) 2. Kor. 11, 2.; Zjev. 19, 7. — 9) 1. Tim. 3, 15. — 10) Gal. 4, 26. — 11) 1. Moj. 7, 23.; 1. Pet. 3, 20. — 12) Gal. 1, 8. 9. — 13) 1. Kor. 11, 22. — 14) Mat. 28, 20. — 15) Jan 13, 35.

bratrské jedni druhých, jakožto údů Kristových; kříž¹⁾ a nátisky veliké pro pravdu a království Boží; a naposledy²⁾ přetrhování zjevných hříchů a všelikých proti Bohu nepravostí, jakž³⁾ skrze laskavé bratrské napomenutí a trestání, tak i⁴⁾ skrze pořádné, Bohem nařízené vyobcování z církve svaté těch, kteříž by se předešlým napomenutím nedali napravit. A toť jsou svatí otcové kázeň církevní jmenovali. A ačkoli tato znamení církve svaté, po kterýchž ona beze všeho omylu poznána bývá, ne vždycky v jednostejném způsobu se nacházejí: nebť někdy velmi jasné svítí a někdy tak chatrně se ukazují, že pravá církev⁵⁾ sotva může poznána býti, zvláště když Bůh církev svou trestati a tříbiti ráčil ujímáním⁶⁾ světlosti slova svého a posílaje do ní pro nevděčnost a potupu slova a dobrotiní svých mocné⁷⁾ činitele bludů, kteříž opouštějíce slovo Boha živého, církev na sobě a na⁸⁾ ustanoveních svých zakládají a ukazují: však pobožní i v takovém těžkém zavedení a velikém zatmění církve jí se chybiti nikoliv nemohou, jest-li že toliko, patříce na hlavu církve Krista Pána, jeho se přídržeti chtějí, věrně přijímajíce slovo jeho, kdež by koli vedle Písem svatých v čistotě a upřímnosti kázáno bylo, a od pravdy jeho nikdež ani v učení ani v obcování neodstupující. Nebo kdež se koli tak slovo Krista Pána věřícím káže a velebnými svátostmi vedle nařízení jeho posluhuje, tu jistě částka církve jeho jest, a v⁹⁾ takovém shromáždění Kristus Pán právě přítomen jest a skrze služebnost slova a svátosti svých působí spasení v srdcích věřících vedle nařízení svého, by pak někdy¹⁰⁾ služebníci církve, kteříž slovem a svátostmi Páně posluhují, pokrytci a mrtví údové církve byli. Neboť slovo Boží a užívání svátosti velebných jest moc Boží k spasení každému věřícímu, ne pro hodnost toho, kterýž jimi posluhuje, ale pro samé nařízení Krista Pána, kteréž mocné jest skrze pravou přítomnost Krista a působení Ducha svatého. A protož jakož hodnost služebníka slova a svátostem Kristovým nic nepřidává, tak také i nehodnost a pokrytství téhož nic neujímá vedle řeči Páně (Mat. v XXIII.)¹¹⁾: „Na stoličce Mojžíšově sedí učitelé a zákonníci. Protož všecko, což by koli pravili vám, zachovejte a číňte, ale podle skutků jejich nechtějte činiti, neboť praví a nečiní.“ Ale však náleží církvi Boží ty, kteříž zjevně nepřikladného a nekajícího života jsou a náležitými prostředky napravení býti nemohou, od¹²⁾ služebnosti církevní odcizovati a, pokudž nejvyšší možné jest, toho vyhledávati, aby v církvi Boží¹³⁾ jakž učení, tak i obcování svaté a neposkvrněné bylo.

¹⁾ Mat. 24, 9. — ²⁾ 1. Tim. 5, 20. — ³⁾ Mat. 18, 15. — ⁴⁾ 1. Kor. 5, 2. 7.; 1. Tim. 5, 20. — ⁵⁾ 1. Král. 19, 10. — ⁶⁾ Izai. 8, 20.; Zach. 14, 6. — ⁷⁾ 2. Tes. 2, 11. — ⁸⁾ Mat. 15, 3. — ⁹⁾ Mat. 18, 20. — ¹⁰⁾ Confessio Augustana 1530, VIII.: „Licet uti sacramentis, quae per malos administrantur, iuxta vocem Christi: Sedent scribae et pharisaei in cathedra Mosis, etc. Et sacramenta et verbum propter ordinationem et mandatum Christi sunt efficacia, etiam si per malos exhibeantur.“ — ¹¹⁾ Mat. 23, 2. — ¹²⁾ 1. Kor. 5, 3. 4.; 1. Tim. 5, 20.; 1. Kor. 5, 11. — ¹³⁾ Mat. 7, 21. 26.; Jak. 1, 22.; 2, 14.

O klíčích církve anebo moci její úřední.

Artikul XII.¹⁾

Moc církevní všeliká, kterouž Pán Bůh v Písmě svém svatém církvi své, prorokům, apoštolům a jich náměstkům dáti a připsati ráčil, vztahuje se vlastně ne na jich osoby, ale na slovo Boží, jehož služebníci jsou, a na úřad jim tak svěřený, aby podle slova Božího a vůle Boží v něm oznámené jej vykonávali. Jakož Pán Ježíš posílaje učedníky své jistou instrukci jim dáti a poručení učiniti ráčil, totiž aby²⁾ šli a učili církve zachovávat ty všecky věci, kteréž On jim přikázal, a aby nebyli ani³⁾ neslouli mistrům, protože on sám⁴⁾ jediný mistr jejich jest, a že nechce, aby oni jakým jiným učením sebe a církve jeho spravovali, nežli toliko tím samým, kteréž jsou⁵⁾ od něho jakožto mistra svého a z úst jeho slyšeli, a kteréž jim také v paměť uvozovati měl Duch svatý,⁶⁾ uče je všem věcem a připomínaje jim všecky ty věci, kteréž jest jim mluvil Kristus Pán, a ne jiné těm odporné. Protož úřad pastýřů a služebníků církve a pravých náměstků apoštolských jest ten, totiž učením Kristovým a apoštolským církve Boží⁷⁾ štípati a vzdělávati, satanovu pak⁸⁾ bořiti a kaziti, ovce Kristovy⁹⁾ pásti, vlky hltavé od nich¹⁰⁾ odháněti, kající¹¹⁾ učiti, napomínati, těšiti a od hříchů rozvazovati, nekající pak a tvrdočné¹²⁾ trestati, kárati a hříchy jim ztěžovati a zadržovati a tak (vedle řeči s. Pavla v II. Kor. v X.)¹³⁾ všelikou mocnost a výsost, kteráž se postavuje proti učení Božimu, snižovati a vyvracet, jímajíce a poddávající každý rozum k službě a poslušství Kristovu, a to vše činiti samým slovem Božím a ne jinou, než tou duchovní mocí, kteráž služebníkům církve od Boha dána jest, ne k zkažení, ale vzdělání našemu. Takového pak úřadu a moci církevní nachází se v Písmě svatém dvoji vrchní rozdíl aneb dvoji částka. Nebo nejhlavnější a nejpřednější úřad a moc církve¹⁴⁾ jest z strany slova Božího, totiž¹⁵⁾ kázati svaté evangelium a podle toho (což vlastně těm samým přináleží, jenž pastýřové církve aneb kněží jsou), řádně¹⁶⁾ posluhovati velebnými svátostmi a jiné povinnosti vykonávati z strany¹⁷⁾ modliteb církevních, z strany stvrzování a¹⁸⁾ požehnavání manželských sňatků, kteréž oddavky jmenujem, a z strany jiných některých více povinností, k úřadu kněžskému vlastně přináležejících, kteréžto všecky povinnosti Pán předně obsáhnouti ráčil jménem klíčů a rozvazováním i svazováním,

¹⁾ O pramenech tohoto artikule viz výše na str. 302. — ²⁾ Mat. 28, 19. 20. — ³⁾ Mat. 23, 8. — ⁴⁾ Jan 13, 13. — ⁵⁾ Jan 17, 8.; 1. Jan 1, 1. — ⁶⁾ Jan 14, 26. — ⁷⁾ 1. Kor. 3, 6. — ⁸⁾ Jer. 1, 10. — ⁹⁾ Jan 21, 15. 16. — ¹⁰⁾ 1. Kor. 15, 32.; 3. Jan 9, 10.; Zjev. 2, 2. 20. — ¹¹⁾ Skut. 2, 38. — ¹²⁾ 1. Tim. 1, 20. — ¹³⁾ 2. Kor. 10, 5. — ¹⁴⁾ Confessio Augustana 1530, XXVIII.: „Sic autem sentiunt, potestatem clavium, seu potestatem episcoporum, iuxta Evangelium, potestatem esse seu mandatum Dei, praedicandi Evangelii, remittendi et retinendi peccata et administrandi sacramenta.“ — ¹⁵⁾ Mar. 16, 15. — ¹⁶⁾ Mat. 28, 19.; 1. Kor. 11, 23. 24. — ¹⁷⁾ Skut. 6, 4. — ¹⁸⁾ 1. Tim. 4, 5.; Mat. 16, 19.; 18, 18.; Jan 20, 23.

odpouštěním i zdržováním hříchů, Mat. v XVI. a v XVII., Jan v XX. Nebo poněvadž do nebe jakožto do¹⁾ zavřeného hříšníkům příbytku není přístupu a²⁾ cesty jiné mimo Krista Pána, a tolikéž ke Kristu Pánu není přístupu, nežli skrze samou víru v něho. Tu pak víru³⁾ obecně v nás působí Duch svatý toliko skrze slovo Boží a požívání svátostí. I z té příčiny, když se pastýřům a služebníkům církve moc posluhování slova Božího a velebných svátostí dává, svěřuje a poroučí, dávají se jim v tom opravdoví klíčové k nebeskému království. Nebo skrze takovou jich služebnost otvírá se kajícím nebe a cesta se ukazuje k věčnému životu. Potom, poněvadž hříchové naši nás opravdově a⁴⁾ těžce svazují a tak jako⁵⁾ sklíčené v vazbě ďábla a smrti věčné drží, kázání pak slova Božího z svatého evangelium zvěstuje kajícím a věřícím v Krista sprostění od hříchů, ďábla a smrti věčné, ale nekajícím zvěstuje věčný soud a zatracení pro potupu přednešeného jim v Kristu spasení, protož služebníci církve, když úřad svůj věrně podle nařízení Syna Božího vykonávají, tehdy kázáním svatého evangelium a zákona Božských přikázání⁶⁾ mocně lidi rozvazují i svazují, hřichy jim odpouštějí i zdržují.

Druhá a znamenitá částka úřadu a moci církevní jest z strany soudů a práv církevních, jimiž se podle slova Božího soudí a spravují ne světské věci a pře, ale věci duchovní, vztahující se předně k tomu, aby⁷⁾ zdravé učení v církvi zachováno bylo, z něhož jde pravá pocta Pána Boha a láska společní vši církve; též aby všeliký⁸⁾ řád dobrý podle slova Božího zachován byl v obcování církve svaté a ve všelikých věcech církevních zevnitřních. A ten úřad vlastně přináleží některým toliko v církvi osobám, moudrosti a dary Ducha svatého osvíceným a ozdobeným, a k tomu obzvláště ode vši církve, aby jiné řídili a spravovali, zvoleným. Ale však tato i jiná všeliká úřední moc v církvi Boží nemá⁹⁾ žádně světské moci,¹⁰⁾ aniž k ní jaká světská správa, moc, vladařství a panství tohoto světa přináleží. Nebo správu církevní a světskou jednu od druhé Syn Boží¹¹⁾ odděliti ráčil. Též také nemá církev¹²⁾ a míti nemůže té moci, aby buď v řádech církevních něco ustanovovala¹³⁾ proti slovu Božímu aneb také v učení něco mimo zřetelné slovo Boží k věření vydávala, tak jako by z podstaty spasení bylo. Též té moci nemá¹⁴⁾ ani církev, ani žádný v církvi Kristově, tak vykládati Písmo svaté, aby se jedno s druhým potýkalo, a zvláště s články obecné víry křesfanské.

¹⁾ Mat. 25, 10.; Zjev. 21, 27. — ²⁾ Jan 10, 9.; 14, 6. — ³⁾ Confessio Augustana 1530, V.: „Nam per verbum et sacramenta . . . donatur Spiritus sanctus, qui fidei efficit.“ — ⁴⁾ Řím. 7, 23. 24. — ⁵⁾ Žalm 38, 7. — ⁶⁾ 1. Kor. 5, 3–5.; 2. Kor. 10, 8. 9. — ⁷⁾ 1. Tim. 1, 3. — ⁸⁾ 1. Kor. 14, 40.; Kol. 2, 5. — ⁹⁾ Confessio Augustana 1530, XXVIII.: „Non igitur commiscendae sunt potestates ecclesiastica et civilis . . .“ „Episcopi non habent potestatem statuendi aliquid contra Evangelium.“ ¹⁰⁾ 1. Kor. 2, 12. 13.; 2. Kor. 1, 24.; 1. Pet. 5, 30. ¹¹⁾ Mat. 20, 25. 26.; 22, 21.; Luk. 12, 14. — ¹²⁾ O odchylce textové, na tomto místě viz výše na str. 292. — ¹³⁾ Gal. 1, 8.–9. — ¹⁴⁾ 2. Kor. 1, 18.; 2, 17.

O velebných svátostech od Krista Pána nařízených, též o užitečných i pravém jich užívání.

Artikul XIII.¹⁾

Věříme a vyznáváme, že velebné svátosti jsou viditelné²⁾ pečeti a jistoty zaslíbení Božských a zřetelná vyznamenání milosti Boží, v kterýchžto svátostech viditelní živlové slovem a nařízením Božským jsou v pravdě a v skutku věci nebeské, neviditelné a rozumem lidským nestihlé, pojišťující nás o milostivé vůli Božské, pronesené k nám v slově svatého evangelium a úmluvě s námi v Kristu učiněné účastenství Krista Pána a všech jeho dobrodiní.

A protož o užitečných³⁾ svátostech velebných to věříme, že poněvadž svátosti od Krista Pána ustanovené a nařízené jsou netoliko proto, aby zevnitřně rozeznávaly věrné křesfany od pohanů a jiných jakýchkoli následovníkův rozdílného od pravé církve náboženství, ale vlastně proto, aby byly jistotou a hojným očitým svědectvím zvláštní a milostivé k nám vůle Pána Boha našeho; i z té příčiny užitek jich nejpřednější a nejhlavnější jest tento: Aby, když jich požíváme, vzbuzovaly a⁴⁾ utvrzovaly v nás víru naši o zaslíbeních Božských, totiž že se nám v svátostech velebných Kristus Pán dává se všemi zásluhami a dobrodiními svými, abychom tak skrze požívání velebných svátostí a víru v něho, konečně jeho více a více účastni byli a v něm měli všechna nám zaslíbená dobrodiní, totiž odpouštění hříchů, vysvobození od smrti věčné a moci ďábelské, smíření s Bohem, ospravedlnění, účastenství Ducha svatého a dědictví života věčného. Druhý hlavní užitek jest ten, aby svátosti velebné nás posilňovaly a vzbuzovaly k⁵⁾ bedlivému a snažnému ostříhání té úmluvy, podle kteréž tak veliká dobrodiní od Boha přijímáme, a podle kteréž také my zase Pánu Bohu tím zejména zavázání jsme, že přidržíme se z celého srdce slova jeho svatého, věrně a upřímně chceme udatný boj vésti proti hříchu, ďáblu, světu a vlastnímu tělu a jeho ctíti všelikou od něho přikázanou poctou a poslušenstvím, obzvláště pak milováním bližního svého, jakožto našeho a Krista Pána vlastního úda a spoluúčastníka všech věcí nebeských. A protož ti⁶⁾ hodně požívají velebných svátostí, kteříž je v⁷⁾ pravém pokání a v pravé víře Krista Pána tím úmyslem přijímají, aby opravdově účastni byli těch a takových znamenitých užitek, pro kteréž jest Syn Boží svátosti své naříditi ráčil. Nebo kdož jinak a

¹⁾ O pramenech tohoto artikule viz výše na str. 302. — ²⁾ 1. Moj. 17, 11.; Řím. 4, 11. — ³⁾ Confessio Augustana 1530, XIII.: „De usu sacramentorum dicitur, quod sacramenta instituta sint non modo, ut sint notae professionis inter homines, sed magis ut sint signa et testimonia voluntatis Dei erga nos, ad excitandam et confirmandam fidem in his, qui utuntur, proposita.“ — ⁴⁾ Mar. 16, 16.; Jan 6, 56. — ⁵⁾ Řím. 6, 3. 4. — ⁶⁾ Confessio Augustana 1530, XIII.: „Itaque utendum est sacramentis ita, ut fides accedat, quae credat promissionibus, quae per sacramenta exhibentur et ostenduntur.“ — ⁷⁾ 1. Kor. 11, 28.; 2. Kor. 13, 5.

krom takových užitek svátostí velebných užívá a s nimi se proti ustanovení Kristovu obírá, ten je potupuje, mění a vyprázdňuje. A protož v té příčině svátosti velebné nepřinášeji takovým odpuštění hříchů a spasení, ale¹⁾ hrozný soud a zatracení.

O křtu svatém, první svátosti Kristově.

Artikul XIV.²⁾

O křtu svatém vyznáváme a věříme, že ta svátost, samým³⁾ Kristem Pánem⁴⁾ ustanovená, jest⁵⁾ koupel rození a obnovení Ducha svatého, který se na nás hojně vylévá skrze Ježíše Krista spasitele našeho, abychom ospravedlnění jsouce milostí jeho, byli dědicové v naději života věčného. A ten křest, aneb obmytí člověka vodou ve jménu vzývané Trojice svaté, Otce, Syna i Ducha svatého, přináší člověku v církev Kristovu vstípenému⁶⁾ odpuštění hříchů a život věčný. Jakož Syn Boží v evangelium svatého Marka v XVI. kapit. dí: ⁷⁾ „Kdož uvěří a pokřtí se, spasen bude, a kdož pak neuvěří, zatracen bude.“ Těž⁸⁾ vyznáváme, že nemluvňátka neb děti (poněvadž⁹⁾ k nim království Boží vedle zaslíbení Božských přináležejí a jejich jest, Matouš v XIX.) mají křtěny býti, a že ty, jsouce skrze modlitby a křest Bohu obětované, na¹⁰⁾ milost se přijímají podle mnohých Písma svatého důvodův.

O večeři Páně, druhé svátosti Kristově.

Artikul XV.¹¹⁾

O velebné svátosti kšaftu poslední večeře, od samého Krista Pána před utrpením jeho nařízené, věříme a vyznáváme,¹²⁾ že¹³⁾ ten chléb v též večeři jest pravé tělo Krista Pána za nás dané a zrazené, a víno v kalichu jest pravá krev Pána našeho Ježíše Krista za nás vylitá na odpuštění hříchů, a¹⁴⁾ přijímajícím se podává, aby jedouce tělo a pijíce krev Krista Pána, to činili na připomínání a zvěstování smrti jeho nevinné,

¹⁾ 1. Kor. 11, 22. 29. — ²⁾ O pramenech tohoto artikule viz na str. 302. — ³⁾ O odchylce textové v tomto slovu viz výše na str. 291. — ⁴⁾ Mat. 28, 19. — ⁵⁾ Tit. 3, 5.—7. Mart. Luter, Malý katechismus: „Jest spasitelná voda života a koupel nového narození v Duchu svatém...“ — ⁶⁾ Skut. 2, 38. Mart. Luter, Malý katechismus: „Působí odpuštění... hříchů a dává věčný život všem, kteří tomu věří...“ — ⁷⁾ Mar. 16, 16. — ⁸⁾ Confessio Augustana 1530, IX.: „Docent, ... quod pueri sint baptisandi, qui per baptismum oblati Deo recipiantur in gratiam Dei.“ — ⁹⁾ Mat. 19, 14. — ¹⁰⁾ Mat. 18, 14.; Mar. 10, 16.; Skut. 2, 39. — ¹¹⁾ O pramenech tohoto artikule viz výše na str. 302. — ¹²⁾ Mat. 26, 26.; Mar. 14, 22.; Luk. 22, 17. 19.; 1. Kor. 11, 22 atd. — ¹³⁾ Confessio Augustana 1530, X.: „De coena Domini docent, quod corpus et sanguis Christi vere adsint et distribuuntur vescentibus in coena Domini.“ — ¹⁴⁾ O odchylce na tomto místě viz výše na str. 292.

dokavadž nepřijde. Jakož to sám Pán Kristus při též poslední večeři a kšaftu svém vlastními slovy svými tak ustanoviti a vysvětliti ráčil a svatí evangelistové a apoštol sv. Pavel o tom zjevně učí, píše a vyznávají. A taková velebná svátost ustanovená jest předně¹⁾ pro²⁾ vzbuzení³⁾ a potvrzení víry naší o účastenství Krista Pána a všech jeho dobrodiní, abychom přijímajíce⁴⁾ duchovně a podstatně,⁵⁾ věrou i také ústy v⁶⁾ svátosti tělo a krev Pána našeho Ježíše Krista, nikoli nepochybovali, ale pevně věřili, že opravdově jsme a skrze takové užívání večeře Páně vždy víc a víc učinění býváme živí údové Krista Pána, kterýž nás k tělu svému svatému tak⁷⁾ připojuje, abychom jak⁸⁾ ratolest z svého kmene, tak i my jeho údové z těla jeho svatého, jakožto z jediného pravého pokrmu našeho, docházeli a nabývali pravého nasycení duší svých, živého osvětlení, radosti, potěšení a všech dobrodiní, kteréž nám Kristus Pán smrtí svou a celým poslušenstvím svým zasloužití a v svém svatém evangelium každému⁹⁾ kajícimu předložití a zaslíbiti ráčil, totiž odpuštění hříchů, smíření s Bohem, ospravedlnění, účastenství Ducha svatého a dědictví života věčného. Potomně také proto ustanovená jest svátost večeře Páně, abychom v společném shromáždění církve Bohu srdečně¹⁰⁾ děkovali za všechna dobrodiní Božská nám v Kristu Pánu učiněná a přijímáním svátosti těla a krve Páně opravdově se vzbuzovali a silnili k¹¹⁾ zůstávání v těle Krista Pána. K kterémuž na ten konec připojení býváme, abychom v něm,¹²⁾ umírajíce všelikým hříchům a zlým žádostem našim, a povstávajíce k spravedlnosti, živí byli Bohu ve vši pobožnosti a svatosti podle všech Božských přikázání a zachovávali¹³⁾ jednotu těla Kristova, jenž jest církev, skrze srdečné milování jedni druhých. To věduce, že všickni, kteříž v té velebné svátosti z jednoho chleba jíme, jedno tělo učinění býváme¹⁴⁾ (tak, jakž v I. Korintům v X. svatý Pavel učí), abychom se vespolek jakožto společní údové jednoho Krista Pána srdečnou a vroucí láskou milovali, tím jisti jsouce, že nikoli nemůžeme žádného z spolubližních svých potupiti neb uraziti, abychom ihned v něm¹⁵⁾ nepotupili a¹⁶⁾ neurazili Krista Pána, ani také že nemůžeme¹⁷⁾ milovati Krista Pána,¹⁸⁾ leč jej milujeme v bližních svých, jakož dí Pán:¹⁹⁾ „Cožkoli jste učinili jednomu z těchto bratří mých nejmenších, mně jste učinili.“

¹⁾ Confessio Augustana 1530, XXIV.: „Ut fides in iis, qui utuntur sacramento, recordetur, quae beneficia accipiat per Christum.“ — ²⁾ 2. Kor. 13, 5. — ³⁾ O odchylce na tomto místě viz výše na str. 292. — ⁴⁾ Jan 6, 63.; 1. Kor. 2, 13. — ⁵⁾ O důležité změně tohoto slova viz výše na str. 244, 292 a j. — ⁶⁾ O odchylce textové na tomto místě viz na str. 292. — ⁷⁾ 1. Kor. 6, 17.; 10, 17.; 12, 12. 13. 27. — ⁸⁾ Jan 15, 1. 4. — ⁹⁾ Martina Lutera Malý katechismus: „Nám kajícím při této svátosti skrze tato slova dáno bývá odpuštění hříchů, spravedlnost, spasení a věčný život.“ — ¹⁰⁾ 1. Kor. 10, 16. — ¹¹⁾ Jan 15, 4. 5. — ¹²⁾ Řim. 6, 2. 4. 6. 12. — ¹³⁾ Efez. 4, 3. — ¹⁴⁾ 1. Kor. 10, 17. — ¹⁵⁾ Mat. 18, 10. — ¹⁶⁾ 1. Kor. 8, 12. — ¹⁷⁾ 1. Jan 4, 20. — ¹⁸⁾ O odchylce textové na tomto místě viz výše na str. 292. — ¹⁹⁾ Mat. 25, 40. 45.

O pokání.

Artikel XVI.¹⁾

O pokání smýšlíme a vyznáváme, že ti, kteří po přijetí křtu svatého padli a zhřešili,²⁾ mohou zase dojíti hříchů odpuštění,³⁾ kterého by se koli času ku Pánu Bohu⁴⁾ skrze⁵⁾ milost jeho v⁶⁾ pravém pokání navrátili, a že církev takové kající křesťany rozhřešovati a v společnost svatých přijímati má. Záleží pak pokání pravé na třech částkách, z nichž první jest⁷⁾ skroušenost srdce, strach a žalost v svědomí skrze poznání hřícha, kterážto skroušenost (jakž i svrchu oznámeno), působí při člověku opravdovou nenávisť všelikých hříchů vnitřních i zevnitřních a srdečnou žádost vysvobození od hněvu Božího a věčného zatracení. Druhá částka jest⁸⁾ víra v Krista Ježíše, kteráž pochází z evangelium svatého, jenž ukazuje v samém Kristu rozhršení, t. j. zproštění ode všech hříchů, smíření s Bohem a ospravedlnění v zásluhách Kristových. A taková víra působí při člověku skrze Ducha svatého opravdové potěšení a radost srdečnou, z kteréžto pochází milování Pána Boha a přikázání jeho. Protož třetí částka pravého pokání jest⁹⁾ nový život a všeliké dobré předsevzetí, kterýmž Duch svatý člověka kajícího proměňovati a jako obnovovati ráčí, aby maje v ošklivosti první zlý život i všeliký Bohem zapověděný hřích, jeho se více, věda a chtě, nikoliv nedopouštěl, ale již zase, učiněn jsa synem Božím, Bohu živ byl ve vši pobožnosti a svatosti podle všech přikázání Božských, a tak vedle řeči sv. Pavla (první k Timoteovi v I. kapitole)¹⁰⁾ bojoval dobrý boj, zachovaje víru a dobré svědomí.

O zpovědi.

Artikel XVII.¹¹⁾

O zpovědi a rozhřešování smýšlíme, že v církvi má býti¹²⁾ vyznání hříchů a jich rozhřešování. Ač vyčítání všech¹³⁾ hříchů při zpovědi není

¹⁾ O pramenech tohoto artikule viz výše na str. 303. — *Confessio Augustana 1530*, XII.: „De poenitentia docent, quod lapsis post baptismum contingere possit remissio peccatorum, quocumque tempore cum convertuntur. Et quod ecclesia talibus redeuntibus ad poenitentiam absolutionem impartiri debeat. Constat autem poenitentia proprie his duabus partibus: Altera est contritio seu terrores incussi conscientiae agnito peccato. Altera est fides, quae concipitur ex evangelio seu absolutione et credit propter Christum remitti peccata et consolatur conscientiam et ex terroribus liberat. Deinde sequi debent bona opera, quae sunt fructus poenitentiae.“ — ²⁾ *Mat.* 12, 31.; *1. Jan* 2, 1. — ³⁾ *Izai.* 55, 6.; *Ezech.* 33, 12. — ⁴⁾ O odchylce textové na tomto místě viz výše na str. 292. — ⁵⁾ *Jer.* 31, 18.; *Řím.* 2, 4. — ⁶⁾ *Luk.* 15, 20. — ⁷⁾ *Žalm* 51, 19.; 32, 3, 4.; *Izai.* 57, 15. ⁸⁾ *Skut.* 16, 31. — ⁹⁾ *1. Jan* 3, 3, 5.; *2. Kor.* 4, 16. — ¹⁰⁾ *1. Tim.* 1, 18. — ¹¹⁾ O pramenech tohoto článku viz na str. 303. — *Confessio Augustana 1530*, XI.: „De confessione docent, quod absolutio privata in ecclesiis retinenda sit, quanquam in confessione non sit necessaria omnium delictorum enumeratio. Est enim impossibilis, iuxta Psalmum: Delicta quis intellegit?“ — ¹²⁾ *Joz.* 7, 19.; *1. Jan* 1, 9.; *Jak.* 5, 16. — ¹³⁾ *Žalm* 40, 13.

možné ani potřebné vedle řeči Božské v žalmu položené:¹⁾ „Hříchy kdo může znáti?“ Také při zpovědi²⁾ mají lidem od služebníků církevních spasitelná a potěšitelná z Písem svatých³⁾ naučení udělována býti, aby lidská svědomí, hříchy stížená a zákonem Božím přestrašená, mohla ze slova Božího potěšení docházeti.

O služebnících církve.

Artikel XVIII.⁴⁾

O služebnících církevních smýšlíme, že žádný v církvi nemá zjevně učiti neb svátostmi posluhovati, jedině ten, kterýž by⁵⁾ řádně byl k tomu povolán.

O řádích církevních.

Artikel XIX.⁶⁾

O řádích a ceremoniích církevních, kteréž by se v církvi Boží a ve všelikých služebnostech církevních, jakž při svaté mši, t. j. při modlitbách obecních, při kázání slova Božího a při hodném užívání a posluhování večere Páně, tak také i jiných více schůzkách církevních a službách Božích dítí měly, o tom se jinde najde. Ale však s předky našimi to smýšlíme a vyznáváme, že⁷⁾ takoví toliko řádové a takové ceremonie v církvi Boží býti mají, kteréž by ani proti⁸⁾ slovu Božím ani zbytečně nebyly, ale příjemně a pohodlně sloužily ke cti a k chvále Pána Boha, k jednotě a k vzdělání církve a k zachování dobrého řádu, jakž v shromáždění společném, tak i na každém místě a při všelikých věcech k církvi přináležejících. A ačkoli⁹⁾ nemají žádní řádové a ceremonie církevní lidmi ustanovené, by pak z sebe ozdobnější byly, za to držány býti, jako by na nich vlastně pocta Boží a spasení lidské záleželo, a církev k nim jako k přikázáním Božským zavázána byla, však když církev Boží (vedle vyměření¹⁰⁾ slova Božího i také zdravého rozumu z hodných, důležitých a lidu Bo-

¹⁾ *Žal.* 19, 13. — ²⁾ *Confessio Augustana 1530*, XXV.: „Et docetur populus diligentissime de fide absolutionis . . . , quantam consolationem offerat perterrefactis conscientiis, et quod requirat Deus fidem, ut illi absolutioni tanquam vici de coelo sonanti credamus, et quod illa fides in Christum vere consequatur et accipiat remissionem peccatorum.“ — ³⁾ *Izai.* 40, 1, 2.; *1. Tes.* 5, 14. — ⁴⁾ O pramenech tohoto artikule viz výše na str. 303. — *Confessio Augustana 1530*, XIV.: „De ordine ecclesiastico docent, quod nemo debeat in ecclesia publice docere aut sacramenta administrare, nisi rite vocatus.“ — ⁵⁾ *1. Kor.* 14, 40.; *Žid.* 5, 4.; *Jan* 15, 16.; 20, 21.; *Skut.* 1, 24, 25.; 14, 23.; 20, 28.; *Gal.* 1, 15, 16.; *1. Tim.* 1, 12.; *2. Tim.* 1, 11.; 2, 12.; 4, 1, 2, 5.; *Tit.* 1, 5, 6. atd. — ⁶⁾ O pramenech tohoto artikule viz výše na str. 303. — ⁷⁾ *Confessio Augustana 1530*, XIV.: „De ritibus ecclesiasticis docent, quod ritus illi servandi sunt, qui sine peccato servari possunt et prosunt ad tranquillitatem et bonum ordinem in ecclesia. . . De talibus rebus tamen admonentur homines, ne conscientiae onerentur, tanquam talis cultus ad salutem necessarius sit.“ — ⁸⁾ *2. Kor.* 13, 8.; *2. Tes.* 2, 5. — ⁹⁾ *Mat.* 15, 9. — ¹⁰⁾ *Skut.* 16, 4.; *1. Kor.* 11, 22.

žimu znamenitě užitečných i potřebných příčin) co ustanovuje: to vše,¹⁾ pokudž v takovém dobrém způsobu a pořádku trvá a trvati může, nemá²⁾ od kterýchkoli k správě církevní přináležejících lehce a všetečně, s pohoršením jiných, rušeno a přestupováno býti.

Nebo takové zlehčování a potupování církve a ustanovení jejího, kteréž tak vedle vyměření o tom slova Božího učiněno jest, jest zjevně Bohem zapovězené v evangelium sv. Matouše kap. XVIII.³⁾ „Kdož by církve neuposlechl, budiž tobě jako pohan a zjevný hříšník.“

O vrchnosti světské.

Artikul XX.⁴⁾

O světské vrchnosti vyznáváme, že jest⁵⁾ Boží nařízení a že jí⁶⁾ všickni (to jest každá duše beze vší výminky) tak jako nařízení Božskému, netoliko pro její rozkaz a ujiti časných pokut, ale také obzvláště pro rozkaz Boží a zachování před Bohem dobrého svědomí, máme a povinni jsme podle vůle Boží poslušni býti, tak abychom pod správou její, v křesťanském řádu stojíce, „pokojný⁷⁾ život vésti mohli ve vší pobožnosti a šlechtnosti,“ v první k Timoteovi v II.

O manželství.

Artikul XXI.⁸⁾

Vyznáváme také, že manželství jest řádné a⁹⁾ Bohem nařízené spojení dvou osob svobodných, muže a ženy, všechném lidem, kteříž ho vedle potřeby a ustanovení Božího užívati chtějí, svobodné, to jest Bohem a nařízením jeho svatým osvobozené,¹⁰⁾ poctivé a neposkvrněné, k Židům v XIII. Nebo sám Pán Bůh o Adamovi a o obecném přirození lidském pověditi ráčil, že¹¹⁾ „není dobré býti člověku samotnému“. I. Mojž. v II. kapit. A sv. Pavel též dí:¹²⁾ „Pro uvarování smilstva jeden každý měj svou manželku a jedna každá svého manžela.“ A ačkoli tomu bychom rádi byli, aby kněží bez manželek zdrželiví býti a svou služebnost povinnou snažněji vykonávati mohli, však šetřice při tom rady a nařízení Ducha svatého a apoštola svatého Pavla, a zvláště znajíce, že i oni lidé a též hříchu a křehkosti, podle obecného přirození lidského, na větším díle

¹⁾ *Confessio Augustana 1530, XXVIII.*: „Tales ordinationes convenit ecclesiis propter caritatem et tranquillitatem servare catenus, ne alius alium offendat, ut ordine et sine tumultu omnia fiant in ecclesia.“ — ²⁾ *1. Kor.* 14, 32. 33. — ³⁾ *Mat.* 18, 17. — ⁴⁾ O pramenech tohoto artikule viz výše na str. 303. — *Confessio Augustana 1530, XX.*: „Evangelium . . . maxime postulat conservare (politiam et oeconomiam) tanquam ordinationes Dei et in talibus ordinationibus exercere caritatem. Itaque necessario debent Christiani obedire magistratibus suis et legibus.“ — ⁵⁾ *Jan* 19, 11.; *Řim.* 13, 1. 4. — ⁶⁾ *Řim.* 1, 5.; *1. Tim.* 6, 1. 2.; *1. Pet.* 2, 13. 14. — ⁷⁾ *1. Tim.* 2, 2. — ⁸⁾ O pramenech tohoto artikule viz výše na str. 304. — ⁹⁾ *1. Mojž.* 1, 28.; 2, 12.; *Mat.* 19, 5.; *Efez.* 15, 31. — ¹⁰⁾ *Žid.* 13, 4. — ¹¹⁾ *1. Mojž.* 2, 18. — ¹²⁾ *1. Kor.* 7, 2.

poddáni jsou, protož to podle vyměření Písem svatých zůstati má, aby, kdož nemá daru zdrželivosti, pobožně se a vedle nařízení církve ženil. Nebo týž svatý Pavel dí, že¹⁾ „lépe jest se oženiti, nežli se páliťi“, a to proto, že poněvadž manželství jest dobré, čisté, svaté a Bohem i v stavu nevinnosti nařízené, lépe jest v Božském nařízení, nežli v bezbožném, nečistém a Bohem přísně zapověděném nepořádku státi. A zvláště pak těm, kteříž²⁾ slovem Božím a svátostmi přisluhují a jiným ku příkladu dobrému býti mají, vedle napomenutí Božího:³⁾ „Svatí buďte, jako i já svatý jsem, Pán Bůh váš.“

O památce svatých.

Artikul XXII.⁴⁾

Vyznáváme též, že svatých památky v tom, což se následování víry a jejich dobrých skutků dotýče⁵⁾, mohou a mají v církvi k jejímu velikému tudy vzdělání zachovány býti. Ale vzývati svatých⁶⁾ nemáme, ani k nim se utíkat. Nebo vzývání skutek jest vlastně na samého Pána Boha náležející, jakž Písmo dí:⁷⁾ „Pánu Bohu svému klaněti se budeš a jemu samému sloužiti budeš.“ A jiné Písmo:⁸⁾ „Vzývej mne v den zarmoucení tvého, a já vysvobodím tebe, a ty mne poctíš.“ Také svatí nemají za⁹⁾ prostředníky jmíni ani držáni býti, nebo Písma svatá nám jedinkého¹⁰⁾ prostředníka a přímluvce Pána našeho Ježíše Krista ukazují.

O postu.

Artikul XXIII.¹¹⁾

O postu svatém vyznáváme, že jest dobrý a velice užitečný. Předně k¹²⁾ zkracování a zdržování těla, aby proti duchu nezbujnělo. Druhé, abychom k¹³⁾ modlitbám svatým a bedlivému rozjímání a přemýšlování věcí Božských všelijak schopnější byli. Třetí, abychom tudy prokazovali a vysvědčovali srdce našeho před Bohem¹⁴⁾ ponížení a všelijak pokorného před jeho velebností z hříchů a provinění našich vyznávání. A tak půst jest dvojí. Jeden¹⁵⁾ obzvláště, když někdo (zvláště v první příčině anebo pro první užitek svrchu dotčený) buď sám aneb s čeládkou svou postu dobrovolně,

¹⁾ *1. Kor.* 7, 9. — ²⁾ *3. Mojž.* 21, 6. 7. — ³⁾ *3. Mojž.* 11, 44.; 19, 2.; *1. Pet.* 1, 16. — ⁴⁾ O pramenech tohoto artikule viz výše na str. 304. — *Confessio Augustana 1530, XXI.*: „De cultu sanctorum docent, quod memoria sanctorum proponi potest, ut imitemur fidem eorum et bona opera iuxta vocationem . . . Sed scriptura non docet invocare sanctos, seu petere auxilium a sanctis, quia unum Christum nobis proponit mediatorem, propitiatorium, pontificem et intercessorem.“ — ⁵⁾ *Žid.* 13, 7. — ⁶⁾ *Job.* 5, 1.; *Izai.* 8, 19. — ⁷⁾ *5. Mojž.* 6, 13.; *Mat.* 4, 10. — ⁸⁾ *Žalm* 50, 15. — ⁹⁾ *1. Sam.* 2, 25.; *Job.* 9, 33. — ¹⁰⁾ *Luk.* 22, 32.; *Řim.* 3, 25.; *1. Tim.* 2, 5.; *1. Jan* 2, 1. 2. — ¹¹⁾ O pramenech tohoto artikule viz výše na str. 304. — ¹²⁾ *1. Kor.* 9, 27. — *2. Kor.* 11, 27. — ¹³⁾ *Skut.* 10, 30.; *2. Pet.* 4, 7. — ¹⁴⁾ *3. Moj.* 16, 29. — ¹⁵⁾ *2. Moj.* 34, 28.; *2. Sam.* 3, 35.; *Mat.* 4, 2.

